

# Nálezy skel z výzkumu ve Sklené

(kat. úz. Pusté Žibřidovice, okr. Šumperk)

## Zdenka Himmelová

Posuzovaný soubor zahrnuje zlomky dutého skla (kat. č. 1 - 6), zlomky okenních terčků (kat. č. 8 - 10), výrobní odpad (kat. č. 11 - 14) a úlomky skloviny (kat. č. 15 - 17). Charakter skloviny je až na výjimky (bezbarvé zlomky kat. č. 5 - 9) jednotný, je to nazelenalé až světle zelené sklo, obsahující značné procento drobných i větších bublinek a občas i nečistot, což svědčí o ne zcela dokonalém procesu tavby. Vyšší kvalitou, především dokonalým odbarvením, se vyznačují pouze dva zlomky (kat. č. 5 a 9), které jsou dokladem toho, že huť zřejmě v omezené míře produkovala i tento technologicky a surovinově náročnější druh skla a používala jej k výrobě jak nádob (kat. č. 5), tak okenních terčků (kat. č. 9). Nalezené zlomky dovolují určit také některé techniky, používané v hutí při tvarování skleněných výrobků. Je to jednak tvarování patek čířek z taženého vlákna (kat. č. 1, 2, 3), jednak foukání do formy dřevěné či kovové, kterým se docílilo profilování povrchu hotové nádoby (kat. č. 5, 6). V případě kat. č. 6 byla předfouknutá bublina dále zpracovávána ve volné ruce, jak dosvědčuje vzhled dekoru. Okenní terčky byly rovněž hotoveny z volné ruky vyfouknutím bubliny, jejíž horní část (kopna) byla poté opuknuta a spodní část na nálepníku roztočena do roviny, okraj ohnut a přitisknut. Velikosti terčků jsou celkem jednotné, pohybují se v rozmezí 80 až 110 mm, výjimkou je masivní terčik kat. č. 7 o průměru 150 mm.

K datování posuzovaného souboru lze využít dvou kritérií. Signifikantní je v první řadě typ skloviny, který lze na základě srovnání s jinými soubory (Himmelová - Procházka 1990, 127 -

168) klást do období 2. pol. 16. až 1. pol. 17. stol. Nevyskytuje se zde už vůbec silně zkorodovaná sklovina, příznačná pro výrobky středověkých skláren, zatímco podíl výrobně vyspělé bezbarvé skloviny, charakterizující domácí sklářskou produkci od pokročilého 17. stol., je dosud nízký. Uvedené časové zařazení lze podepřít i typologickým rozbohem zlomků dutého skla, kde rozpoznatelné tvary (čířky s patkami tvarovanými z taženého vlákna a láhve s laločnatým půdorysem) patří do téhož období (Himmelová - Procházka 1990, 155, Drahotová 1985, 96, Baumgartner - Krueger 1988, 398), přičemž první tvar je v rámci daného časového rozpětí možno považovat za starší, druhý za mladší.

Na závěr lze říci, že popsaný nepříliš obsáhlý celek skla poskytl sice možnost rámcové charakteristiky a časového určení hutě ve Sklené, jistě však nemůže osvětlit její vzhled a činnost do potřebné šíře a hloubky. K uspokojivým závěrům v tomto směru by mohl přispět pouze komplexní historický a archeologický výzkum lokality.

## Literatura

- Baumgartner, E. - Krueger, I. 1988: Phoenix aus Sand und Asche. München.
- Drahotová, O. 1985: Evropské sklo, Praha.
- Helleš, K. 1974: Sklářství, in: Nový, L. a kol. Dějiny techniky v Československu do konce 18. století, Praha.
- Himmelová, Z. - Procházka, R. 1990: On the characteristic of some components of material culture and public health care of the town of Brno in the 16th - 17th century, in: Studies in post medieval archaeology, Praha